

#LAREFESTA DEL CAMÍ IGNASIÀ

23 DE JULIOL DE 2022 • MANRESA

CENTRE HISTÒRIC • PONT VELL • PASSEIG DEL RIU

**CULTURA POPULAR • MÚSICA • LLUM
PIROTÈCNIA • DANSA • CIRC • FESTA**

#LAREFESTA DEL CAMÍ IGNASIÀ és organitzada per:

Ajuntament
de Manresa

Manresa 2022
Transforma

Fundació
Turisme i Pires
de Manresa

Amb la col·laboració de:

AGÈNCIA
CULTURAL
DEL BÀSÈS

GRUP DE DANSA
COR DE CATALUNYA

Regiment de Manresa

Xaldiga

Forn de Calentans

Manresa 2022
Transforma

Un projecte de:

MANRESA
Cor de Catalunya

Ajuntament
de Manresa

Direcció executiva:

Fundació
Turisme i Pires
de Manresa

Amb la col·laboració especial de:

Fundació "la Caixa"

Amb la col·laboració de:

AUSA

DENSO
Crafting the Core

CORREDORIA
D'ASSEGURANCES
PUJOL

Diputació
Barcelona

Generalitat
de Catalunya

EUROPEAN UNION
European Regional Development Fund

#LAREFESTA DEL CAMÍ IGNASIÀ

El setembre de l'any 1622 es van celebrar a Manresa les festes de canonització de Sant Ignasi, unes festes especialment lluïdes en què les celebracions religioses, els actes civils i la festa en honor a Sant Ignasi van destacar per les dimensions i la participació, unes festes “célebres, magnificas y grandiosas, deixant lo gasto de elles á Banch Obert per a los que ses offeris”. La gran festa barroca, que es va desenvolupar per l'actual Centre Històric de la ciutat parla de la importància per a Manresa de la canonització de Sant Ignasi per a la potenciació de la ciutat a través de la figura del jesuïta.

#LAREFESTA del Camí Ignasià del 2022 recupera l'esperit d'aquesta gran celebració, combinant escenaris i itinerància, a partir de les 7 de la tarda i fins a la matinada, omplint el Centre Històric i la zona al voltant del Pont Vell, de música, cultura popular i tradicional, pirotècnia i llum, però adaptant-la al segle XXI i finalitzant amb un concert festiu d'estiu.

#LAREFESTA inclourà: Cercavila, Ballades, Castells i Espurnes de foc de Sant Ignasi en diversos indrets del Centre Històric, l'espectacle “Transformacions” a càrrec dels esbarts manresans a la Plaça Major, el Circ de l'Home del Sac i l'espectacle de llum, mapping i pirotècnia “Camí de Llum i Foc” al Pont Vell i, com a cloenda, el concert festiu final amb els grups musicals Roba Estesa i Strombers.

ASPECTES DESTACATS

- 1) “Transformacions” suposa l'estrena d'un espectacle de dansa de 18 minuts creat expressament i conjuntament, per primera vegada, per tots els esbarts de la ciutat.
- 2) A les “Ballades de Sant Ignasi” s'estrenarà el ball de la Mulassa, un element del bestiar de foc que fins ara no n'havia tingut, aprofitant que és una figura referenciada ja en les Festes de Canonització de 1622.
- 3) “El circ de l'home del sac” és un espectacle d'equilibris, malabars, teles, trapezi i música creat en exclusiva per La Crica i que es desenvoluparà entre els arcs del Pont Vell i un escenari ubicat a la llosa del riu Cardener.
- 4) “Camí de llum i de foc” suposo l'estrena d'una creació audiovisual de 10 minuts pensada exclusivament per al Pont Vell i el seu entorn, formada per llum, mapping i làsers, a càrrec de Gerard 3D i Disc-music, amb música creada expressament pel músic Carles Cases. L'espectacle es clou amb un piromusical de 8 minuts realitzat amb pirotècnia digital (sincronitzat per ordinador), a càrrec de Pirotècnia Peñarroja.
- 5) El concert final de festa serà amb els grups Roba Estesa i Strombers en un escenari especial ubicat al Passeig del Riu, sota la Seu de Manresa, on també hi haurà servei de barres i restauració amb una terrassa habilitada.
- 6) #LAREFESTA compta amb la participació de més de 200 persones de les entitats de cultura popular de Manresa: Agrupació Cultural del Bages, Casal Cultural de Dansaires Manresans, Colla Castellera Tirallongues, Geganters de Manresa, Grup de Dansa Cor de Catalunya i Xàldiga.

EL PROGRAMA

19:00h

TRABUCADA DE SANT IGNASI

Plana de l'Om i Plaça dels Drets

19:15h

CERCAVILES DEL PELEGRÍ

Plana de l'Om

C. Sant Miquel

Plaça Major

Plaça dels Drets

C. Sobrerroca

Plaça Major

19:30h

TRANSFORMACIONS

Espectacle de dansa tradicional

Plaça Major

20:15h

BALLADES DE SANT IGNASI amb

Àliga, Gegants, Víbria, Drac i Mulassa

Parc de la Seu

20:45h

CASTELLS DE SANT IGNASI

Parc de la Seu

21:30h

ESPURNES DE SANT IGNASI

Mostra itinerant de foc

Plaça Sant Ignasi

Via Sant Ignasi

Sant Marc

21:50h

EL CIRC DE L'HOME DEL SAC

Pont Vell

22:10h

CAMÍ DE LLUM I FOC

Espectacle música, llum, làsers,

mapping i pirotècnia

Pont Vell

22:30h

CONCERT FINAL amb

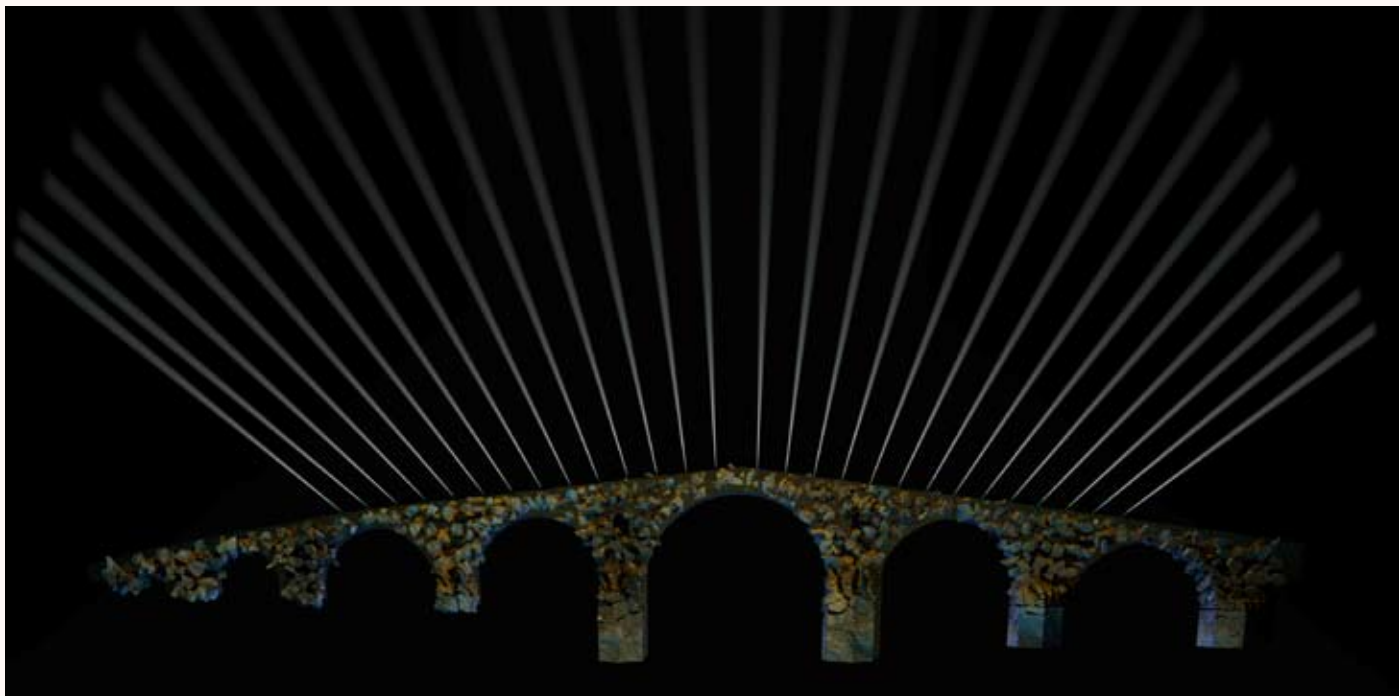
ROBA ESTESA I STROMBERS

Passeig del Riu

EL RECORREGUT

SIMULACIÓ D'ESPECTACLE FINAL I CONCERT

EL CONCERT FINAL

ROBA ESTESA

Roba Estesa fusiona les músiques urbanes i festives amb la instrumentació i melodies folk. En l'àmbit textual, investiguen com parlar de les contradiccions quotidianes partint d'un marc teòric que enllaça les seves experiències des de l'esperit crític: el feminisme. Després del seu primer treball Descalces el 2018 surt a la llum Desglaç, un disc de 12 temes que busca potenciar la lluita i la presència de la dona a gran escala i explicitar el poder d'una col·lectivitat. Des d'un punt de vista més macro, conviden a l'inici d'una revolució col·lectiva des de les individualitats particulars. Desglaç és una oda a la col·lectivitat, és coincidir en l'acte d'empoderament i en l'experiència del fet d'alliberar-se. Més de 250 concerts en menys de tres anys i gires per República Txeca, Dinamarca, Hongria i tot l'estat espanyol han fet de Roba Estesa una les bandes amb més projecció internacional de l'escena catalana. El seu darrer disc es titula Rosa permanent (2021). Són espectacle, són música, són dones!

STROMBERS

Strombers és una banda formada a Cardona, amb una trajectòria de més de deu anys, i sempre sense perdre el seu caràcter jove, festiu i gamberro, que els ha portat a ser dels grups capdavaners de la festa a Catalunya. El seu estil barreja l'ska, els ritmes llatins, el reggae, el rock o el country per aconseguir un so inconfusible i sempre festiu. Strombers ha esdevingut tot un referent de les festes populars d'arreu de Catalunya. El grup sempre ha mostrat interès a homenatjar la cultura popular, les festes i sons d'arrel, com són: Sant Joan, la Patum o els Castellers, i ho ha fet amb cançons. D'aquí surten temes com La nit de Sant Joan, Patum, Rei Carnestoltes, Pessebre Ideal o Tocant el cel amb la mà.

DOSSIER

FESTES DE LA CANONITZACIÓ DE SANT IGNASI. MANRESA, SETEMBRE DEL 1622

Enric Casas i Bardolet

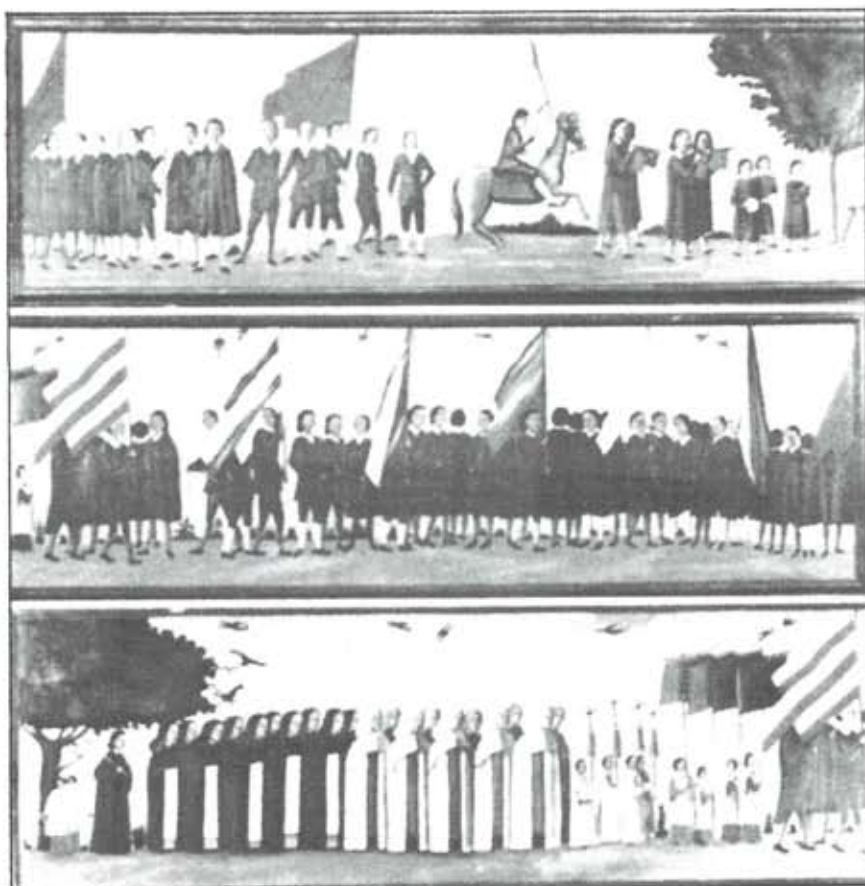
1622

A l'època del barroc, els actes de les festes públiques servien per donar solemnitat, en l'àmbit local, als grans esdeveniments que tenien lloc arreu del món. Alguna vegada, però, per diversos motius aquests esdeveniments eren molt més propers als habitants de la ciutat. Un cas d'aquests és la canonització de sant Ignasi i les festes que per aquest motiu es varen celebrar a Manresa.

L'any 1622, durant el breu pontificat del papa Gregori XV, i després de llargs processos, es va fer la canonització simultània de sant Ignasi, santa Teresa, sant Felip Neri i sant Francesc Xavier. Tots ells van viure a l'època del Concili de Trento, i la seva canonització suposava el reconeixement explícit de la tasca renovadora que havien aportat dins l'Església catòlica.

Per celebrar aquestes canonitzacions es van fer festes arreu, començant per la mateixa Roma i especialment als regnes d'Espanya d'on eren originaris tres d'aquests nous sants. Hi ha constància de les festes que es van fer a la Vila i Cort de Madrid, i a Catalunya sabem que se'n van fer a Barcelona, Montserrat i Manresa.

Aquestes festes de Manresa no

són insòlites a l'època. Tant en la motivació, com en el contingut i el simbolisme dels actes, les festes de canonització de sant Ignasi constitueixen un exemple magnífic de la festa barroca seguint l'esquema que va presentar Bonet Borrea (1).

Les festes que es van fer a Manresa en honor del «Gloriós Patriarxa Sant Ignasi» durant el mes de setembre del 1622, van ser especialment lluides. Com veurem, es tracta d'unes festes esplèndides on les celebracions religioses, els actes civils i la gatzara s'imbriquen de tal manera que és difícil destriar uns dels altres. Les festes tenen un efecte aglutinador i de cohesió social per tal com hi participa tothom, i de tots els estaments, ja siguin poble, clergat o poder civil.

A l'època del barroc, amb els canvis tridentins, l'Església agafa un paper més implicat en la societat. En aquest sentit ordres nous com la Companyia de Jesús deixen de banda la vida de reclusió monàstica per participar d'una manera més activa en les qüestions del món. Això contribueix a crear un sentit globalitzador de la societat on la religió, el poder, la duresa de la vida quotidiana i la diversió formen un aglomerat que no es pot compartimentar ja que un explica l'altre.

En aquest sentit sovintegen les informacions de jesuïtes que promouen festes i que utilitzen recursos escenogràfics en els sermons. La importància de la festa per als jesuïtes l'ha posada de relleu J. A. Maravall quan en cita cartes (2), on sovint es fa referència a entreteniments, festes, certàmens, jocs, lluminàries, etc.

«Hoytienen mogiganga de todos los señores y entre otros sale el Almirante vestido de mujer...»

«Los poetas, tocadores, bailarines, cómicos y mogigangueros andan muy solícitos para ostentar los primores de sus profesiones»

La festa barroca és una pràctica carregada de simbolismes que compleix una funció didàctica, serveix alhora per a la pràctica i l'afirmació del poder establert i també per a la disbauxa popular controlada, ja que, com diu Barrionuevo, «Bien son menester estos divertimientos para poder llevar a cabo tantas adversi-

dades» (3)

LES FONTS DOCUMENTALS

Per poder conèixer el que van ser aquestes festes de canonització de sant Ignasi a Manresa tenim dues fonts documentals fonamentals: per una banda, l'obra de Magí Canyelles, cronista manresà del final del segle XVII (4); i d'altra banda, els llibres del Racional (5) conservats a l'Arxiu Històric de la ciutat de Manresa (A.H.C.M.).

Malauradament, s'han perdut altres documents que ens en donarien una visió més completa -com, per exemple, són les *Actes del Consell de Manresa*, que es van destruir en un incendi durant la guerra del 1714. També seria il·lustrador el programa d'actes que es va imprimir amb motiu de les festes, i del qual en fa esment el llibre del Racional:

«Composar los romances de las fiestas y estamparlos... Per fer estampar cartells per la celebració de las fiestas de sant Ignasi i sant Francesc Xavier, que se ha de fer lo mes que ve a Manresa... Lo feu Joan Margarit estamper de Barcelona».

Altra bibliografia que parla del tema està escrita al final del segle XIX i principi del XX, i fan sempre referència al text de Canyelles. D'aquests autors només Fidel Fita (6) demostra haver extret informació del llibre del Racional, d'on utilitza algunes dades sense citar-ne l'origen. A l'A.H.C.M. es conserva una carpeta amb manuscrits de Sarret i Arbós que fan referència a les festes de canonització amb anotacions extretes del llibre del Racional amb la recomposició del calendari de les festes que Canyelles dóna de forma errònia en el seu llibre.

Malgrat les mancances, amb els texts de Canyelles i el Racional podem fer una àmplia relació del que van ser i representar aquestes festes. En aquest sentit, cal fer una reflexió entorn de la figura de Magí Canyelles, que havia nascut el 1622, el mateix any en què es van celebrar les festes de canonització i per tant ell no podia tenir una memòria personal del que i com havien estat, però això no priva que la seva crònica, escrita en un to superlatiu propi de l'època,

resulti coincident amb el rigorós i detallat estat de comptes del Racional, amb l'excepció de les dates, que ja hem esmentat, i d'altres detalls que no es troben directament reflectits al Racional.

EL MARC URBANÍSTIC I ECONÒMIC

La festa barroca és un fenomen fonamentalment urbà, per tant la fisonomia de la ciutat és un element determinant en el seu desenvolupament.

El 1622, la ciutat de Manresa estava reclosa dins el perímetre de les muralles definides al segle XIV i que van perdurar fins al segle XIX. Fora muralles, s'hi havien construït ravals pagesos.

L'orografia del terreny havia marcat la disposició medieval de les cases d'habitatge i de les moltes esglésies i espais conventuals que constituïen la planimetria de la ciutat articulada a través dels carrers estrets per on corria aigua, i que en el seu traçat i denominació coincideixen amb bona part dels carrers actuals del barri antic. Les places són l'element urbanístic fonamental perquè la festa sigui possible i són també els punts de referència de la vida ciutadana: a la Plaça Major, hi havia les corts del Veguer i del Batlle, i també part de la vida comercial amb un forn i una carnisseria. A la Plana de l'Om, hi havia un altre forn, dues carnisseries, «barra de volateria» i «pescateria».

Respecte a la població, la Manresa del 1626 tenia 1.282 focus a la ciutat i vint a la rodalia, amb un total de 5.326 habitants. Xifra netament superior als 352 focus del 1553. Així Manresa, de la mateixa manera que el conjunt de Catalunya, tal i com ha assenyalat Pierre Vilar, vivia un període de recuperació demogràfica i de renaixement agrícola en un segle XVII carregat de conflictes sorgits del sistema feudal imperant i de les derivacions del bandolerisme. D'altra banda, sovintejaven els conflictes comercials i monetaris enmig de penúries naturals que periòdicament la sacsejaven, com les sequeres del 1604-6, les inundacions del 1617 o les males collites del 1631...

Dins d'aquest emmarcament hem de situar la festa de canonització de sant Ignasi, que discorre per l'eix que partint del Portal de Sobrerroca enllaça la Plaça Major i la Plana de l'Om a través dels carrers de Sobrerroca i sant Miquel, sense oblidar l'escenari principal de la Seu al puig Cardener.

LES FESTES

La relació entre la Companyia de Jesús i Manresa tenia interessos a banda i banda. D'una part, els jesuïtes volien disposar dels indrets on el seu fundador havia viscut i escrit els *Exercicios espirituales*; i d'altra banda, Manresa estava interessada en ser seu d'un dels prestigiosos col·legis de la influent Companyia, cosa que finalment s'havia aconseguit el 1620. La canonització de sant Ignasi era un esdeveniment cabdal tant per la importància de Manresa per als jesuïtes, com per la potenciació de Manresa a través de la figura de sant Ignasi.

Dins de l'esperit de participació directe del món eclesiàstic en les coses de vida social, s'ha d'entendre que la iniciativa per la convocatòria de la festa sorgís dels mateixos jesuïtes a través del P. Diego Thonera, rector del recent creat Col·legi de la Companyia a Manresa. Segons ens diu Canyelles, el P. Thonera va anar al Capítol de la Seu i al Consell General «suplicantlos quan franchs y lliberals se havien de mostrar á esta tant deguda obligació En resposta el Il·ltre. Capítol franqueá la Iglesia y quan tenia en ella y ordená en quant pugué y corregé á son compte y cuidado ah tota galanteria i els Srs. Consellers i el Consell resolgueren que per fer las festas de la Canonització de St. Ignasi se deixava á cuidado dels Srs. Concellers y á vuit personas dels Jurats del Concell General de esta Ciutat, encarregant a dits Srs. procurassen que las festas fossen célebres, magnificas y grandiosas, deixant lo gasto de ellas á Banch Obert para lo que se offerís».

El cronista Canyelles utilitzant l'adjectivació superlativa tan pròpia de l'època no exagera en anomenar a

les festes «célebres, magnífiques y grandiosas» sobretot quan tenim en compte els mitjans esmerçats. En un segle XVII tan propici a depressions econòmiques resulta impressionant llegir «deixant lo gasto de ellas a Banch Obert és» a dir, sense un pressupost previ, pagant totes les despeses que poguessin sorgir; però el fet no és extraordinari per a l'època ja que les festes havien estat la causa que moltes fortunes s'arruïnessin. Quan fem balanç dels registres del Racional trobem que les despeses pugen a 655 lliures, que equivalen gairebé al sou de 2.200 jornals d'obrer. Aquestes no són, però, les úniques despeses de les festes ja que aquí queden sense comptabilitzar les despeses fetes pel Capítol de la Seu i pels particulars.

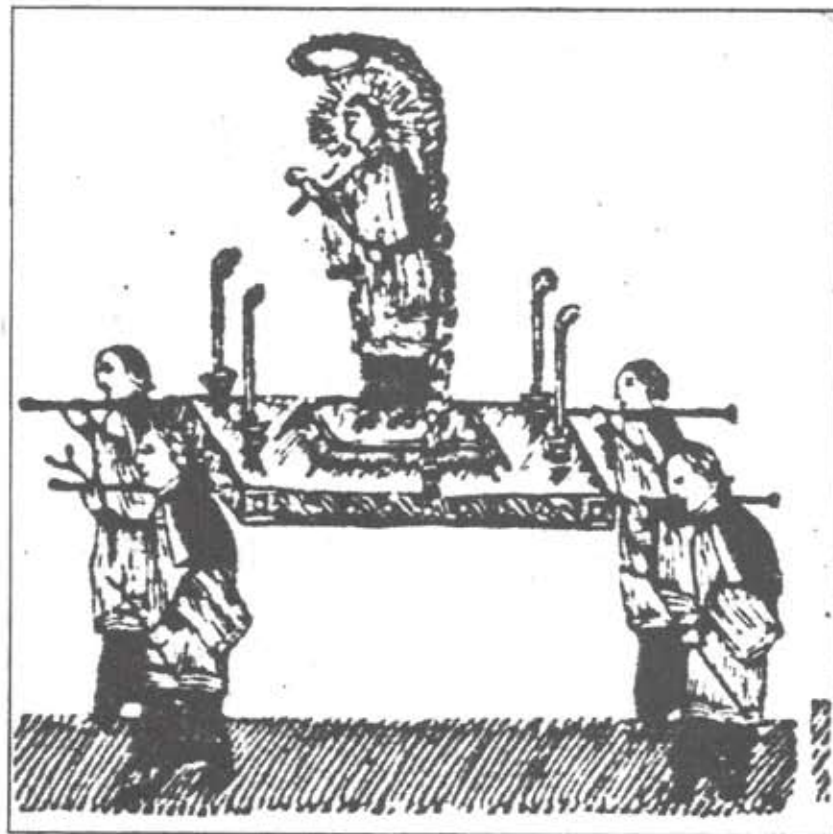
El diumenge dia 4 de setembre del 1622 es va fer la proclamació de les festes de la qual Canyelles narra:

«Partits dit pregó de la Iglesia major aportant lo pendó Don Galcerán de Peguera acompanyat de 50 á cavall y entre ells Don Joan y Don Gecinto de Peguera, qui anavan devant las caixas y atambors ab tres

coblas de menestrils tots á vavall vestits ab cotas de domás carmesí y los clarins ab lo degut ordre se partiren dende la Cathedral á dita Iglesia de Sant Ignasi, ahont se comensá la publicació, seguint tota la ciutat publicant los premis que la Ciutat offeria donar á las personas que major invenció de lluminaria fessen, als que més vistosos tabernacles aportessen á la professó».

El penó que portava Galceran de Peguera s'havia fet expressament per l'ocasió i estava elaborat amb quatre canes de tafetà blanc (aprox., sis metres) amb serrells de seda carmesina i estava pintat pel pintor Joan Balil, d'origen mallorquí, que viu a Manresa on va pintar entre altres coses les desaparegudes portes de l'orgue de la Seu. La categoria d'aquest estendard ve avalada perquè un cop acabades les festes es va penjar a la mateixa columna de la Seu on hi havia les armes dels Peguera al costat de la capella de sant Antoni Abat. Degué desaparèixer durant l'incendi del 1714.

Les festes van començar el disabte dia 17 de setembre «cantan-se

El baird on es portava el Sant era un dels elements de les processons.

Foto autor.

les primeras vespres a tres cors y lo mateix los demás 8 dies que duraren». El diumenge, amb una Seu engalanada amb domassos i tapissos, es féu un ofici de pontifical oficiat pel pare Abat de Ripoll i cantat per la cantoria de la Seu. Les prèdiques van constituir un altre element religiós important, una d'elles anà a càrrec de l'Abat de Ripoll i la darrera la va fer un pare jesuïta que va agrair a la ciutat «*tant admirables i costoses festes*».

La música va constituir un element fonamental, dedicant-hi el dinou per cent de les despeses de les festes. A part de la cantúria de l'ofici de la Seu i de la música de Maurici Molins i Àngel Samsó, d'escolans de la Seu i de la colla de Salvador Camps que van tocar el diumenge de la proclamació de les festes. Durant les festes de canonització van actuar permanentment dues colles de músics: la de Bertran Llorens, que tocava tambors i pifres (varietat de flautí de sonoritat molt aguda), i la de Francesc Porta de Barcelona. També van tocar el grup manresà de Pere Marquet, la colla de quatre trompeters barcelonins de Pau Armer i la colla de Francesc Serradell de Caldes formada per quatre músics. La presència diària de músics confirma la celebració de les danses, balls i encamisades de què ens parla Canyelles.

El dimarts es va preparar el cadafal per fer la comèdia a la plaça. El dimecres es va fer el «*correr sortija*» o joc de l'anella a la Plana.

El «*correr sortija*» és una festa

d'origen medieval evolució del joc de l'anell de la dama, propi de nobles i cavallers. Consisteix a inserir la llança portada per genets dins una anella (*sortija*) que està penjada d'un suport. Aquesta festa, similar a la conservada encara avui a Ciutadella, era tradicional a Manresa, i Sarret i Arbós (7) ens diu que ja hi existia el 1545 i que encara es feia al final del segle XIX al clos de sant Domingo durant la festa dels Elois.

Durant les festes de sant Ignasi del 1622, el joc de l'anella encara no havia perdut el caràcter noble del seu origen i es feia amb tota solemnitat amb la presidència dels senyors jutges i consellers dalt d'un cadafal amb vela. La Plana va ser preparada amb terra portada per a l'ocasió, i el mateix Joan de Peguera va dirigir les feines de posar la guia platejada de la *sortija* feta per l'argenter Francesc Padern. Es van preparar dotze llances decorades pel pintor Balil i la música va anar a càrrec de quatre trompetes del grup barceloní de Pau Armer.

Dijous dia 22 es va celebrar la festivitat de sant Maurici i divendres hi hagué el «*correr toros*» que es va fer a la Plaça Major. Per als toros, la plaça es va haver de preparar portant-hi sorra, i durant el dijous i la nit de dijous a divendres setze persones van treballar per posar les tanques corresponents i tornar a muntar l'entarimat i la vela per a les autoritats. Com a curiositat podem citar que reconeixem entre els qui hi tre-

ballaren els retaulistes Joan Generes i Jeroni Maymó. Els toros s'havien anat a buscar a sant Joan de les Abadeses i a sant Jaume de Frontanyà i només un toro va ser sacrificat, ja que només hi ha l'entrada d'un toro a la carnisseria. Els altres animals que es van fer servir eren bous llogats. Durant la festa de braus també hi intervenia el joc pirotècnic quedant el registre de «*la peça de foch que s'posa a la plassa a la vaca quant corregueran los toros*». Pel cost d'aquesta peça, una lliura i cinc sous, podem endevinar que es tractava d'un artifici amb forta càrrega de foc, ja que per aquest preu es podien comprar vuitanta-tres coets dels grossos. Durant la festa dels toros hi hagué la música de trompetes de Pau Armer i la seva colla.

També hi hagué un certamen poètic que es va fer a la Seu i en el qual es donaren els premis més costosos de totes les festes, consistents amb un *Flos Sanctorum*, una Bíblia i un Breviari, enquadernats amb cuir daurat i amb gafets, i també una *barquilla* de plata, un anell d'or i un nus de plata.

Els premis, vertaders estímuls per a la participació, van ser abundants. Així es van repartir anells d'or «*per la millor i més galant llança*» de la *Sortija* i «*per lo millor torejar*» del correr los toros. Una cullera de plata es va donar pel millor tabernacle de la processó. El premi per la millor font, consistent en una cullera de plata, va ser pels clergues de l'església de sant Miquel que van fer «*una font de vi blanc refrescat ab neu*» que va rajar durant la processó i el diumenge a la nit. Ben segur que la neu de què parla el Racional es deu referir al gel d'algun dels pous de glaç que hi havia pels voltants de la ciutat.

No sabem exactament quin dia de la setmana es va fer la *Mostra general* en què es va fer una desfílada de gent d'armes. Les mostres d'armes se solien fer amb so de timbals i amb banderes i, a part de les armes que aportaren els ciutadans particulars, el llibre del Racional explica amb detall que van ser llogats dos-cents arcabussos a Barcelona i que abans de tornar-los van haver de ser reparats. Això i la pól-

vora de la càrrega dels arcabussos pagada a Ramon Bonet proven que la demostració de la soldadesca havia de ser sorollosa, i també vistosa, tenint en compte el vestuari que va fer el sastre Puig i la descripció que en fa Canyelles quan diu «*entrada de soldadesca ab tanta bisaria de vestits ab tants penatxos que admiravan*». Per a la mostra també hi havia l'al·licient dels premis que van consistir en «*una sortija d'or per la més galant filera de la mostra general i una cullera de plata per la filera de millor tirar*».

En les festes, i especialment a l'època del barroc, són molt importants els elements de sorpresa, poc habituals. Elements que per la seva excepcionalitat puguin meravellar els qui els vegin. Agraden les coses en què la natura es presenta d'una manera transformada, no-natural; per això la il·lusió produïda per l'obra efímera, els enginyos, els muntatges, etc., que són propis de la festa i troben tanta acceptació a l'època. En aquest sentit cal valorar les processons, desfilades, engalanament de cases, el cas de la font de vi i sobretot les lluminàries i jocs pirotècnics.

Diu Canyelles que «*totes les nits de estos vuit dies hi hagué grandíssimas y costosas invencions de foc. essent quiscuna nit different ab tantes lluminaries y tantas graellas per tota la Ciutat, ab tanta gent de la Comarca que tota la nit estavan rondant per la Ciutat mirant les diferents invencions que los particulars feian de sas propias casas ab tanta multitud de atxas que cremavan, que quedavan admirats de veurer semblants festas*».

Apart de les lluminàries que feien particulars, en les quals un dels premis consistia en un anell «*per la millor invensió de foc*», el Consell va esmerçar més d'un quaranta per cent del total de les despeses de les festes en graelles, oli, veles i pirotècnia. Per a les graelles noves van gastar onze quintars de ferro (aprox., 458 kg) i s'hi van cremar 262 quintars de teia (aprox., 11.000 kg). Es van posar 520 llànties d'oli repartides per la Casa de la Ciutat, la Seu, el Carme,

els convents de Predicadors, Caputxins, santa Clara, hospital de sant Andreu, Infants orfes, i per les cases dels consellers. A les finestres de la Casa de la Ciutat, hi cremaven quatre atxes, grans ciris prismàtics de quatre blens. En una de les nits, es va fer una encamisada en què els cavallers revestits amb camises portaven set atxes de lloguer.

Durant tres vespres hi hagué jocs pirotècnics. El dissabte es van fer tres rodes, el diumenge la invenció de la corda i el dilluns el castell de foc, que requeria tot un muntatge de fusteria.

El diumenge dia 25 tota la ciutat estava engalanada segons manava la publicació de les festes: «*manant la ciutat a tots els Ciutadans que lo Dissapte tots los Ciutadans empaïassen y enramassen carrers y finestras de las colgaduras y tapiseria ó millor que tinguessan per al Diumenja que se havia de fer la Professó tant solemne*».

El diumenge es va fer l'entrada amb carro triomfal i la processó, l'acte més important de les festes. El carro triomfal tibet per quatre matxos, estava profusament decorat amb tapissons, robes, papers de colors, làmines d'or i, segurament també, amb dos quadres: un de sant Ignasi i l'altre de sant Francesc Xavier. En el carro, hi van treballar, entre altres, l'escultor Joan Generes, que va fer una peça de roure i el pintor Joan Balil que pintà els draps i els quadres.

No tenim constància de si el carro triomfal va participar o no a la processó, però el que si sabem és que a la processó hi havia tabernacles, ja que un dels premis consistent en una cullera de plata es va concedir «*a la invensió del millor Tabernacle per la professó*». En un dels tabernacles, hi havia la figura de sant Ignasi amb mans, cap i corona, policromats i daurats per Joan Balil. La corona l'havia tallada l'escultor castellà Pere Fernández que per aquelles dates estava treballant en la predella del retaule del Carme que es conserva al Museu Comarcal de Manresa.

Com a element de guarniment i veneració anaven a la processó di-

vuit ventalls de mides diferents. Dos d'aquests ventalls estaven destinats a acompanyar l'Àliga, signe de poder. Com ens diu Marc Torras (8) l'Àliga tenia el bec i la corona daurats i portava un colom viu a la boca i dansava a la Seu i davant les autoritats. Com a entremès de la processó, hi anaven també el Drac i la Mulassa tots dos amb una forta càrrega pirotècnica, per representar les forces del mal o paganes. Al soroll de petards i coets, s'hi contraposava la música d'instruments i cànctics.

Per a l'ocasió tots portaven les millors gales: els consellers vestien les gramalles, túniques llargues fins als peus fetes de domàs carmesí i gires de pell que eren signe d'autoritat municipal i que podien lluir segons un decret real de l'any 1609. Els músics portaven unes cotes fetes expressament per a l'ocasió, i també devien lluir els millors vestits l'estament religiós i tots els qui participaven a la processó, en la qual cremaven mil fanalets i setze atxes que s'havien llogat. Segons ens diu Canyelles va ser «*la mes solemne y devota que may se sie feta*».

NOTES

- 1: BONET CORREA Antonio, *La fiesta barroca como práctica del poder*, "Diwan", n.5/6. Zaragoza, 1979, pàgs. 52-85.
- 2: MARAVALL, José Antonio, *La cultura del Barroco*, Ariel, Madrid, 1981, pàgs. 490 i 493.
- 3: Ibid., p. 489. Citant Barrionuevo. BAE, CCXXII, pàg. 51 (27.12.1656)
- 4: CANYELLES Magí, *Descripció de la grandesa y Antiquitats de la ciutat de Manresa*, (S.XVII), Manresa, 1896.
- 5: A.H.C.M. Racional, 1619 - 1623 A.H.C.M.
- 6: FITA Fidel, *La santa Cueva de Manresa. Reseña histórica*, Manresa, 1872.
- 7: SARRET Y ARBÓS Joaquim, *Ethologia de Manresa*, Sant Josep, Manresa, 1901
- 8: TORRAS I SERRA Marc, *Manresa, festes i tradicions*, Ajuntament de Manresa, Manresa, 1990.

Enric Casas i Bardolet

Llicenciat en Història de l'Art

#LAREFESTA DEL CAMÍ IGNASIÀ

23 DE JULIOL DE 2022 • MANRESA

CENTRE HISTÒRIC • PONT VELL • PASSEIG DEL RIU

Contacte:

Ivan Padilla

Coordinació de #LAREFESTA del Camí ignasià

ivanpadilla@manresaturisme.cat

669 848 791

93 878 40 90

www.manresa2022.cat

#LAREFESTA DEL CAMÍ IGNASIÀ és organitzada per:

Amb la col·laboració de:

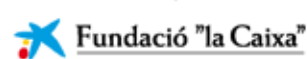
Un projecte de:

Direcció executiva:

Amb la col·laboració especial de:

Amb la col·laboració de:

Amb el suport de:

